

A Fővárosi Ítéltábla a Szabó Balázs Gábor Ügyvédi Iroda (fél címe 2, ügyintéző: dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a BOLLA ÉS HUBANOV IRODA (alperesi jogi képviselő címe., ügyintéző: dr. Hubanov Mihály ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe.) alperes ellen tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. január 27-én kelt 29.G.41.250/2016/16. számú ítélete ellen az alperes részéről 17. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 10.000 (Tízezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresete az alperessel-én megkötött kölcsönszerződés ... pontja semmisségének megállapítására irányult.

Az alperes az érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a peres felek között 2005. március 5. napján létrejött számú kölcsönszerződés I.4. pontjának alábbi rendelkezése, mely szerint „A felek kijelentik és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratára, megállapítása, valamint bármely egyéb a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az Adós Banknál vezetett számlái, és a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot.

Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az adós banknál vezetett számláiról, illetve a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására Felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállaltak.

Felek/Adós felkérte a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járulékaik, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a Bank felkérésére az Adósok banknál vezetett számlái, a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettség

alól a felmentést megadják."

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 55.050 forint perköltséget.

Ítéletének indokolásában idézte a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdését, 3. § (5) bekezdését, 163. § (2) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. § (1) bekezdését és (4)-(5) bekezdéseit, a 209/A. § (1)-(2) bekezdéseit, 205. § (1) bekezdését, a 205/A. § (1) bekezdését, a 205/B. §-át, valamint a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) szerződéskötéskor hatályos 21. § (1)-(2) bekezdéseit.

Megállapította, hogy a felek fogyasztói szerződést kötöttek és a kereset tárgyát képező rendelkezés általános szerződési feltétel. A kereset érdemben bírálta el, mert a felperes olyan szerződési feltételt támadott, amelynél kizárt a jogkövetkezmények levonása iránti kérelem előterjesztése. Idézte a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (1) bekezdésének a)-b) és j) pontjait, és megállapította, hogy a szerződés I.4. pontja a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. A R. 1. § (1) bekezdés b) pontja szerint azért is tisztességtelen, mert kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. A feltétel jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó hátrányára. A felek közhiteles aggálytalan tartalmú bizonyítékként az alperesnél vezetett számlák és nyilvántartások könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadták el. Ez a kötelezettségvállalás az R. 1. § (1) bekezdés a)-b) és j) pontjai alapján tisztességtelen, mert egyoldalúan - ellentételezés nélkül - az alperest jogosítja fel a felperes tartozásának kiszámítására. A közjegyzői ténytanúsítvány és a záradékolt közjegyzői okirat alapján elrendelt végrehajtási eljárásban a felperes csak a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben vitathatja tartozását. Ebben az esetben a Pp. 369. §-a alapján őt terheli annak bizonyítása, hogy a követelés érvényesen nem jött létre vagy megszűnt, ezért a rendelkezés a felperes hátrányára megfordítja a bizonyítási terhet. Az alperes perindítása esetén szintén megfordítja a bizonyítási terhet, mert a Pp. 164. §-a alapján esetleg szakértő bevonásával a felperesnek kellene bizonyítania a követelés összegét. A felek által megkötött szerződés e feltétel nélkül is teljesíthető, így nincs akadálya részleges érvénytelenség megállapításának.

Az ítélet elleni fellebbezésében az alperes annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte.

Kiemelte, hogy a felperes a keresetében nem hivatkozott az R. 1. § (1) bekezdés a) pontjára, míg az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az alperesnek a Ptk. 209. § (5) bekezdésére alapított védekezését. Az érintett feltétel nem kizárólag a jogszabályt megismétlő rendelkezés, hanem megfelel a jogszabály tartalmának, így tisztességtelensége nem állapítható meg. A 196/2007. (VII.30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.) világosan rögzíti a zálogjoggal biztosított követelések ésszerű időn belüli érvényesíthetőségének követelményét. Az ennek megfelelő módszer leírását adja meg a PSZÁF által kiadott Bázis II., A belső minősítésen alapuló módszerek és a működési kockázat fejlett mérési módszereinek (AMA) bevezetéséről, értékeléséről, jóváhagyásáról szóló validációs kézikönyv, amely tartalmazza, hogy jó megoldás, ha a jogalapot és azösszegezőségeket is közokiratba foglalják. Köztudomású, hogy a követelések rendes peres úton történő érvényesítése nem biztosítja a fedezethez való kellő időn belüli hozzáférést. A szerződés I.4. pontja lényegét tekintve megfelel a Vht.-nek és különösen az R2. szabályainak. Az R. 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjaival kapcsolatban az elsőfokú bíróság helytelen következtetésre jutott. Nem felel meg a valóságnak, hogy a kötelezettségek kizárólag az alperes nyilvántartásai, könyvei szerint állapíthatók meg. A felperes ezeket a megállapításokat vitathatja, ezért a feltétel nem biztosít olyan kizárólagosságot az alperes javára, amely kizárná egy későbbi eljárásban a felek teljesítését, illetve más bizonyítékok szolgáltatását. A számítás vitatását kizáró feltétel hiányában nem eredményez kizárólagosságot az

alperes részére, így nem ütközik az R. 1. § (1) bekezdés b) pontjába, és a felperes hátrányára nem változtatja meg a bizonyítási terhet. Mindezek miatt az 1. § (1) bekezdés j) pontjában írt feltétel sem áll fenn. A felperes a ténytanúsítvány kiállítását követően is vitathatja a követelés összegét. Tévesen jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy az alperes nyilvántartásai, könyvei alapján kiállított közokiratba foglalt ténytanúsítvánnyal kapcsolatos megállapodás azonos a bizonyítási terhet megváltoztatásával. A követelés fennállását és összegét a polgári perben és a végrehajtási eljárásban is az alperesnek kell bizonyítania. A támadott pont pusztán azt eredményezi, hogy az alperes a követelés összegének alátámasztására a nyilvántartásai és könyvei helyett a közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvánnyal mint közokirattal bizonyítékként rendelkezik, de ezzel szemben is van helye ellenbizonyításnak. A felperes teljes körűen, azonos módon és terjedelemben vitathatja a követelés fennállását, érvényességét ésösszagszerűségét, mintha az alperes végrehajtható okirat hiányában indítana ellene pert. A rendelkezés annyiban hozza az alperest kedvező helyzetbe, hogy a nyilvántartásai alapján meghatározott összegű követelése iránt a köztudomásúan lassú peres eljárás helyett a gyorsabb végrehajtási eljárást veheti igénybe, ha a követelést és annak mértékét a felperes nem vitatja. Nem tekinthető tisztességtelennek az a feltétel, ami nem a bizonyítási terhet megfordítását, hanem azt eredményezi, hogy a felperesnek a jóhiszemű pervitel követelményét is figyelembe véve legalább vitatnia kell az alperes olyan követelését, amelyet az alperes a jogszabályoknak megfelelően vezetett nyilvántartásaival, könyveivel egyezően a felperesnek is rendszeres megküldött tájékoztatás alapján határozott meg.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Előadta, hogy az alperes a kikötés, valamint a saját nyilvántartásai révén meghatározhatja a követelés összegét, és azt közjegyző előtt közokiratba foglaltathatja. Ezt a közokiratot a szerződéskötéskor hatályos Vht. 21. § (1) bekezdése alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni. Mindez azzal a következménnyel jár, hogy a felperes a végrehajtási eljárást megszüntetni, korlátozni csak akkor tudja, ha az alperessel szemben indított perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítja a Pp. 369. § b) pontjában írtakat. A főszabály szerint azonban az alperest terheli a követelés pontos összegének bizonyítása. A perbeli kikötéssel az alperes kizárta a felperest abból az egyeztetési folyamatból, amelynek célja annak a megállapítása, hogy a felperes szerződésszerűen teljesíti-e a kötelezettségeit, így az érintett rendelkezés az R. 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközik, ezért emiatt is tisztességtelen.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes egészében bírálta fölül.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének eldöntéséhez szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg, és a jogszabályoknak megfelelő érdemi határozatot hozott, amelynek indokaival a másodfokú bíróság is egyetértett, ezért az alperes fellebbezésére tekintettel csak az alábbiakat emeli ki.

A felperes nem vitásan fogyasztóként kötött az alperessel lakásvásárlás céljára projektfinanszírozással megvalósuló kölcsönszerződést, ezért az a Ptk. 685. § e) pontja értelmében fogyasztói szerződésnek minősül. Erre tekintettel a felek között a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény) és a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződés jött létre. Ha a bíróság a fogyasztói szerződés valamely rendelkezését érvénytelennek találja, a szerződés azonban az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető, az érvénytelennek minősített kikötés nem vált ki joghatást; a szerződés egyebekben változatlan

feltételekkel köti a feleket. A jelen perben a DH2 törvény 37. §-a nem alkalmazható, mert a keresettel érintett általános szerződési feltételek tisztességtelensége a főszolgáltatásokat nem érintik és a felek közötti elszámolásra sem hatnak ki, míg a tisztességtelenségnek nem az érvényessé vagy hatályossá nyilvánítás, hanem az a jogkövetkezménye, hogy a feleket a feltételek nem kötik, így a szerződést azok figyelmen kívül hagyásával kell teljesíteni [Ptk. 239. § (2) bekezdés]. A kereset előterjesztésének lehetősége ebben az esetben kizárólag a Ptk. 209/A. § (1) bekezdésének felhatalmazó rendelkezésén alapul, ezért az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a felperesek keresetét a DH2 törvény 37-37/A. §-ában előírtak ellenére érdemben bírálta el.

A Ptk. 685. § a) pontja alapján jogszabálynak minősülő R. 1. § (1) bekezdése a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) (3) bekezdésével és mellékletével összhangban felsorolja azokat a legfontosabb tartalmi feltételeket, amelyek a szerződéses kikötés tisztességtelenségét jellemzik, és ezáltal a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján azokat mérlegelés nélkül tisztességtelennek kell tekinteni. Az irányelv céljainak elérése érdekében az 1997. évi CXIX. törvénnyel módosított Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján az 1998. március 1-je után megkötött szerződéseknél minden tisztességtelen általános szerződési feltétel megtámadható. Az Európai Unió Bíróság több határozatában is megállapította, hogy ha a szükséges ténybeli és jogi elemek rendelkezésre állnak, a szerződési feltétel tisztességtelenségét a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni (pld. a C-472/11. sz. ügy). A tisztességtelen szerződési feltétel a fogyasztóra nem jelent kötelezettséget, és ebben a tekintetben az sem szükséges, hogy a fogyasztó a feltételt megtámadja, mert a fogyasztók hatékony védelme csak akkor biztosítható, ha a nemzeti bíróságnak lehetősége van az ilyen feltétel hivatalból történő értékelésére. Mindezekre tekintettel az alperes a fellebbezésében alaptalanul sérelmezte, hogy a felperes a keresetében az R. 1. § (1) bekezdés a) pontjára nem hivatkozott.

Az alperes a keresettel támadott egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételt kifejezetten a közjegyzői záradékolás Vht. 23/C. § (1)-(2) bekezdéseiben [korábban 21. § (1)-(2) bekezdéseiben] előírt feltételeinek teljesülése érdekében kötötte ki. Az Európai Bíróság C-32/14. számú ítélete szerint a közjegyzői záradékolás lehetősége az uniós jogot nem sérti, mert a fogyasztó által a Ptk. 209/A. §-a, valamint a Pp. 369. §-a alapján indított perekben a bíróságnak lehetősége van a feltétel tisztességtelenségének vizsgálatára.

A szerződés támadott rendelkezései azonban olyan időpontban jogosították fel az alperest, hogy a saját nyilvántartásai alapján a felperes mindenkor tartozását egyoldalú jognyilatkozattal végrehajtás alapjául szolgáló közokiratba foglalja, amikor a felperes jövőbeli kötelezettségének összege, esedékessége még egyáltalán nem volt megállapítható. A kikötés folytán az alperes a szerződéskötés időpontjában még nem ismert későbbi tartozás összegét saját szakapparátusának igénybevitelével a fogyasztó által sok esetben nem érthető bonyolult számítási módszerekkel egyoldalúan határozhatja meg. A kikötés az alperest egyoldalúan jogosította fel a felperes szerződésszerű teljesítésének későbbi meghatározására, ennek eredményétől függően lehetőséget teremtett a szerződés felmondására, és ezáltal a Vht. 23/C. §-a (korábban 21. §-a), valamint a 10. § b) pontja alapján a felperes vagyonát közvetlenül veszélyeztető végrehajtás megindítására. A keresettel támadott kikötés által ezért a fogyasztó jövőbeni bizonytalan feltételektől függően kiszolgáltatottá válik a bank adminisztratív apparátusának nyilvántartása alapján meghozott egyoldalú döntésének anélkül, hogy lehetősége lenne a jogvitára hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság előtt indított polgári perben a garanciális eljárási jogok gyakorlásával érdemi védekezését előterjeszteni és megelőzni a vagyona elleni végrehajtás közvetlen megindítását. A Pp. XXV. fejezetében szabályozott és a 369. §-ban írt feltételekkel megindítható végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per szűkebb eljárási cselekményekre szorított keretei a fogyasztó jogainak érvényesítését ehhez képest jelentősen megnehezíti, egyúttal arra kényszeríti, hogy az eljárás

költségeit maga előlegezze meg, míg a végrehajtás felfüggesztésére kizárólag az eljáró bíróság mérlegelésétől függően nyílik lehetőség (Pp. 370. §). A tartozás összegét tartalmazó ténytanúsítvány a Pp. 195. § (1) bekezdésének alkalmazásával a tartozás összegének bizonyítását teljes egészében a felperesre terheli, és a speciális szabályok szerint lefolytatott soron kívüli eljárásban az alperes egyoldalú nyilatkozatával szemben valamennyi tényállításának bizonyítása is rá hárul. Az R. 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai értelmében tisztességtelennek minősül az a szerződési feltétel, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e, illetőleg a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. A fentiek szerint a kikötés mindkét esetet megvalósítja, ezért egyértelműen az R. 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjaiba ütközik.

A kifejtett indokok alapján a kikötés feltételei a felperes és az alperes mint polgári jogalanyok anyagi és eljárási jogainak egyenlőségét az alperes javára és a felperes hátrányára súlyosan megbontották, amellyel a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a felperes hátrányára állapították meg, ezért a rendelkezés az R.-ben felsorolt okok miatt és attól függetlenül önmagában is megvalósította a Ptk. 209. § (1) bekezdésében írt törvényi tényállást.

A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének alkalmazásával - a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján visszautalva annak helyes indokaira - helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes másodfokú ügyvédi munkadíjból álló perköltségét megfizetni, amelynek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rend. 3. § (3) és (5) bekezdéseinek alkalmazásával a kifejtett érdemi tevékenységgel arányban határozta meg.

Budapest, 2017. szeptember 13.

. Koday Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bleier Judit s.k.
előadó bíró

. Pusztai Anita s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tiszttviselő